

Universitätsbibliothek Paderborn

**Homiliæ Adm. Illvstris Ac R.dissimi Domini D. Fr.
Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ
Episcopi Barbastrensis & Albarrazini Ord. FF.
Prædicatorum**

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, Anno M.DC.XLIX.

§.16. Necessè est quatenus Deus sit nobiscum vt omnes conueniamus & participes simus fructus huius Sacrificij quod declaratur in collecta Missæ, ob quam causam Sacerdos se vertit ad populum illum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53084)

filix ex patris gaudio & familia multo iam pane abundantior: o quam singulari tripudiat vxor exultatione dum coningem suum ab his suis gaudet miseris absolutum, & creditores supra modum exhilaratos ob delicta iam in tuto posita: quid plura tota iam familia, imo quidquid in illa est meritis videtur proclamare lætiam: *Sicut qui lætatur in Messu.* Ea igitur similitudine indicat Propheta mundi gaudium ex aduentu filij Dei: iam enim homo diuitijs affluit cum Deum secum habeat, iam liber est à laboribus quos hiems antiquæ legis illi inferebat: *Tam enim hiems transijt, imber abiit & recessit:* iam

Cant. 2. 11

XI.

Gaudium

mundi ex

Christi

natiuitate.

summa lætitia cælum exultat & gaudio terra delectatur, cernit in illo Pater quod vadem habeat in quo suprema satisfactione illi quidquid debebat, homo perfoluet, Angeli suam iam reparatam gaudent ruinam, omnes exultant quia pro omnium nascitur salute. Dum Patriarcha Isaac nascitur in domo Abrahæ hoc illi nomen imponitur, id est risus: quia futura erat vniuersalis lætitia qua domestici omnes demulcerentur, quia pro omnibus, atque in omnium commodum nascebatur. Ita similiter nascitur in mundo Filius Dei, vtque summum deponatur bonum nobis ex eius ortu obuenturum, vbique generali omnes exultatione recreantur, sed potestissimum eius sit participans quinimo præ cæteris abundantius purissima eius Mater Virgo Maria: *Lætatur de feris & inuis* Si reliquis matribus cum dolore parientibus tantum oriatur gaudium dum filium in lucem editum conijciunt, *Quia nascitur homo in mundo:* quantum maius fuisse credimus gaudium immaculatæ Virginis, dum ex illa & sine dolore mundi nascitur Redemptor? *Gaudia matris habens cum Virginitatis honore:* gaudio delectatur quo reliquæ mares dum filius nascitur optatissimus: sed ipsa maiori longe prærogatiua, dum filius ex illa nascitur seruata tamen Virginitatis integritate. Pastores ab hoc gaudio non excipiuntur: ecce enim de cælis

Isa. 35. 1.

104. 16. 21.

Luc. 2. 10.

Matth. 2.

10.

Angelus: *Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo,* nimirum ex Christi natiuitate. Reges magi voluptate lætantur instabili, in stella cognoscentes natum sibi Regem mundi illustrissimum: *Videntes autem stellam, gaussis suis gaudio magno valde.* Generale cunctis est gaudium quia Verbum caro factum est: *Dum velinum silentium conuincunt omnia, omnipotens sermo tuus de Regalibus sedibus venit.* q. d. omnibus nemine excepto inenarrabilem infudit læticiam aduentus in mundum. Verbi æter-

ni Filijque Dei: quandoquidem in omnibus partibus singularis & voluptas in explicabilibus est *Sistere,* vt alio loco hoc explicat Spiritus S. *Sicut omnis terra in conspectu eius.* q. d. Nemo à illo vniuersali gaudio ex aduentu Christi excluditur ingemiscit: quia per illum opera sua nobis tradidit vt nostra: quatenus haberemus quod Patri munus offerremus, vtone per illa obtineremus quod nobis expediret: si tantum igitur nos bonum sequatur quia natus est Christus, nunquid ratio suadet omnes vniuersaliter a tuentem illius signis gaudij celebremus extentionibus propter internam voluptatem quam ex tanti boni possessione consequimur, quanto ex eius aduentu cumulamur? Hoc igitur significat Cantum cum *Gloria in excelsis Deo* quod in Missa decantatur, gaudium vniuersale quo cælum & terra lætantur, quia natus est in mundo Filius Dei factus homo.

§. 16. *Necesse est quatenus Deus sit nobiscum vt omnes conueniamus & participes simus fructus huius Sacrificij quod declaratur in collecta Missæ, ob quam causam Sacerdos se vertit ad populum illum his verbis salutans: Dominus vobiscum antequam incipiat.*

DEUS semper dilexit animos vitos melioresque conformes quod etiam opere demonstrant: et eternum experientia nos docuit oratione illas à Deo inpetasse eorum qui meliores conformari voluntate ac celsiores in communitate congregati, quod à Diuina misericordia postulauerunt. Orationem semper habuit Deus vt Musicam suauissimam illaque sunt auribus eius gratissima que ex aëtheris & maxime concentibus vocibus aucebantur, non o ignorat cuius musica vt suavis sit grataque auribus, conuollet oportet ex multis vocibus: etiam vnaqueque per se ipsam non habet suauitatem & consonantiam quam multæ conferunt, dum omnes varietatem seruantes proportionis conuolunt: quæ inter ipsas requiritur: nec enim vox tenoris ita sola recreat ac dum iungitur Bassi, Contratenoris, & Superiori alijque vocibus, omnesque mixtæ consonantiam pariter oblectant: similiter in quolibet instrumento musico prima fides tertia vel quarta si sola tangatur, auribus non ita grata insonat, quam dum omnes secunda

necessaria proportione, quam instrumentum exigit musices à luente tanguntur. Idem sit de oratione iudicium: cum enim sit musica Dionis auribus gratissima requirit diuersas voces id est diuersos spiritus, qui communitur vni & vni formi voluntate Deum accedunt in ea ab eo postulaturi quod indicant sibi necessarium, o quam grata Deo orationis musica, quam animo omnes illi dedicant vsiformi! O quam libenter eorum condescendit postulationibus, hinc patebit quam salutare sint orationes in communitate factæ: & quia Missa Sacrificium est impetratorium, in quo nos omnes vn timer in persona Sacerdotis hoc offerentis, ideo hoc in illo nobis declaratur, vt vn timer vn timer voluntate in Sacerdote nostras offeramus petitiones, quatenus in illo postulara Deo consequamur. Idcirco ante sacrificium quædam statuntur orationes, & sunt in Missa priores, que dicuntur Collectæ, vel quia illic populus ad interna se conuertit & recolligit, vt se totum occupet cõtemplando Missæ mysteria, vel quia Sacerdos nomine totius populi, quod in suis promittit orationibus, postulat in illis à Deo velut persona communis nomine omnium quod eorum expedit salutem & quia hæc vn timer petitiones Deo sic offeruntur, maxime sunt illi acceptæ in sacrificio Missæ quibus frequentissime benignum exhibet auditum.

Ex prædictis collige medium efficacissimum impetrandi à Deo in necessitatibus & calamitatibus tuis auxilium, illud esse vt ad intentionem tuam plura celebrentur Sacra: ad eorum etenim continuationem indubie votis tuis Deus aderit erandor. Porro in quantum ad obtinendum à Deo quod petimus, necessarium est vt illum in nobis habeamus, vtque nobis declaretur quod huic tenemur ad illud orare, ideo Sacerdos conuertitur ad populum his eum verbis primo salutatur: *Dominus vobiscum*: cui ille respondet: *Et cum spiritu tuo* etenim dum Deus cum omnibus est, certissimè nos participes redditæ fructuum celestis huius sacrificij. Vnde in Concilio Braecarenensi caput. 32. inungitur Sacerdotibus vt his verbis populo salutent, quia vero Christus Dominus à sepulchro rediit his verbis: *Pax vobis* discipulos suos amice salutauit: ideo Episcopus expressit figura Christi ipsidem verbis populum salutatur: *Pax vobis*: licet in decursu Missæ eadem qua reliqui Sacerdotes, vtatur salutatione: & hoc vt ostendatur quam necessarium sit vt Deus nobis assistat nos instruens de ijs, que petere nobis

conuenit: vt enim loquitur Apostolus: *Quid oramus, vobiscum*: opus est vt Deus velut primarius magister nos doceat que petenda sint, vt salutariter preces nostras offeramus, & eis omnibus clementissime condescendat nostrisque actionibus auxilietur: ita nobis hoc exponit Sacerdos populum salutans: *Dominus vobiscum*.

Hanc salutandi formulam sumpsit Ecclesia ex cap. 2. Ruth. vbi legitur Broz salutasse hac formula messorum: *Dominus vobiscum*: similiter Angelus Iosue & Gedeon, & purissimam Dei Genitricem mox futuram Mariam Virginem: *Dominus tecum*: Responsum autem plebis Sacerdoti salutanti, illud est quod Apsto. Paulus discipulo suo Timotheo scribit: *Dominus Iesus Christus sit cum spiritu tuo*. Quam'o vero iam omnibus tam populo quam Sacerdoti Diuina est implorata assistentia, confestim Sacerdos proponit collectam, in qua omnes conueniunt animi quoad illud quod per eam postulat Sacerdos. Apposite proferamus historiam quam describit Spiritus S. de Dauid. Hunc ferale prorsus animo Saul persequeretur, nuntia deferuntur Dauidem fugisse in Gëlam: vt autem hoc rescitit, firmiter sibi persuasit, iam manus suas eum non posse enadere: sic enim ait: *Tradidit enim Dominus in manus meas*. Actum est de illo, reus est mortis: nec enim meas effugiet manus: quandoquidem illud Deus meæ traditurus sit potestati, quamprimum ingressus fuero ciuitatem: præcipitur Saul vt omnes occidantur Doctræ, totusque populus arma sumat Dauidem apprehensurus. Vt se doluit Dauid hac fera nimis prellum persecutione, remedium h'ertati suæ quæsiturus ad Deum conuertitur, si pplex postulat subsidium, non tamen per se ipsum, sed sequestro adhibet Sacerdotem Abiathar, atque illi: *Applica Ephod*. Hoc tibi incumbit apendum, vt vestes induas Sacerdotales: & pro me Deo preces offeras, vt me ex euidenti hoc periculo quo premor, saluum eripiat, ipse vero ab humeris illat Sacerdotis illi suggerens qua Deo ex suo nomine proponeret obtinenda. Dauid totam hic mentem suam curamque applicabat & quasi factam in Sacerdote suam Deo proponebat orationem. Hic ille modus est quo par est vt omnes in oratione sitis Missæ & in Sacerdote omnes comprehendantur, vt pro omnibus ille preces effundat, omnesque in ipso curam suam mentisque habeant cogitationes: cum sit oratio quam Sacerdos omnium nomine ad Deum mittit exaudiendam.

III. Oratio- nes cui dicantur Collectæ.

IV. Quid de- vorat: Dominus vobiscum & vnde delum- pium.

Ruth 2.

2 Tim. vlt. 2. 2.

V. Sacerdos omnium nomine orat.

VI. Probatur: ex Dauid.

1. Reg 23.

45 VII. Cur Sacerdos attollat manus suas. Ratio 1. Ratio 2.

Nota: Sacerdos in illa collecta manus attollit: primo vt significet se cor suum ad Deum eleuare: Leuamus corda nostra eum manibus ad Dominum. Circa quod fufius excurret Dion. Thom. ad illa verba D. Pauli. *Volo viros orare in omni loco, leuantes puras manus.* Secundo vt designet quod se prepatet vt Deum detineat ne iram suam in nos deuoluat: eum etenim grauitur ad hoc nostra mouent irritantque peccata, vt propter illa nos seuerius plectat: vetum cum Sacerdos se medium statuat inter Deum & homines, occurrit illum detenturus, ne furor illius illos opprimat: vnde extollit manus quasi ostendens quod illum remoretur. Olim aiebat Propheta considerans ingentem Dei potentiam & nullum esse qui se staretur medium illum cohibiturus. *Non est qui consurgat & teneat te.* Attamen cum Sacerdos sit Dei minister propter ministerium quod exercet, multa à Deo consequitur, & hoc sufficit vt illum sistat. Detinet Moyles Deum ne iustitia illius flagellum populi castigaret iracundiam peccatorumque maximum, quo Diuinam offenderat maiestatem: atque ea de causa ambas eleuat manus, quo demonstrat precii suarum efficacia se Deo fratrum iniicere ne reos plectat: & idem agit Sacerdos, manus attollit, quando in oratione sua Deo populi offert petitiones, vt ostendat tantæ eas efficacis: quia eo mediante sunt, vt licet infinita potens sit Deus, potens tamen sit Sacerdos qui sic eum detineat, vt fideles suos debito pro peccatis non puniat supplicio.

VIII. Sacerdos comparatur Aquilæ.

Dum Sacerdotem conspicio sublati in altum manibus, videte mihi videtur aquilam extensis alis pullos suos protegentem à cælorum inclementia, ad quam sese opponit eoque modo illos defendit vt pullos nequaquam possit officere. Idem considero in Sacerdote leuante manus suas: videntur enim mihi alæ quas extendit vt sub illis fideles complectatur, illos ab aeris calique protegens inclementia peccatorum eorum granitate protocata, & ni fallor se opponit ne illos contingat, quod virtute consequitur orationum, quas in hoc Diuino deponit Sacrificio. Tertio dicamus quod manus attollat, vt sublime denotet mysterium! Hoc nimirum, quod in illis nihil sumum adducat. Familiare est vt demonstret te nihil adferre, manus attollere in altum: q. d. ecce nihil in illis habeo: quinimo Christus Dominus nobis testificatur se nihil à mundo sumpsisse, ascendit in cælum. *Eleuatis manibus*, quasi illas omnium oculis ostendens, vt in illis viderent

Ratio 3.

quod nihil ex terrenis hifce secum deferret. Idem intendit Sacerdos manus attollens: q. d. nihil in hoc ministerio mecum fero quod meum est hoc terrenum aliquid: quia vero qui secum aliquid defert, illud manibus suis complectitur, eo sine Sacerdos manus suas publice ostendat quasi vacuas: ecce nihil in illis defero in huius Sacrificij Diuini celebratione. Quomodo Domine mi Sacerdoti permittitur vt offerens pro te totoque populo coram te appareat vacuis manibus! Qui fieri potest vt hoc modo tibi fit acceptum tale sacrificium: cum tu ipse præceperis vt omnes plenis manibus munera deferentes tuo se offerrent conspectui? *Non apparetis in conspectu meo vacui*, ita mandat Spiritus S. Si hoc ita sit, vt ita est, non videtur tibi placere posse Sacerdotis. Atque quia vacuas expandit manus Diuinum hoc Curæ dedicaturus tibi Sacrificium. Sic est, mandatum etiam dedit nobis Deus vt plenis manibus accedamus te in eius dona postulaturi: primo vt intelligamus, ut si quid ab eo quarimus obtinere, hoc fiat aliquid illi dando, & si misericordiam intendamus, eandem pauperi impendamus, eique quo indiget, impertiamur: vt ipse similiter nobis subueniat necessitatibus, quibus pressi ad illum recurrimus. *Dei misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.*

Quæ circa præcipua audiendi Missam præparatio, largitio est elemosynarum. Quam ob causam Elemosynas arbitris pauperes ad valuas iacere Ecclesiæ sunt præstipè emendicantes, nisi vt tibi significent, quandoquidem intres auditurus vel celebraturus ad Missam, prius te disponas distribuens Elemosynam quam à te pauper efflaguat & hoc intendit Deus vt manus plenas adferas: vt ita illas offerat Sacerdos in Sacrificio sitque acceptabilis, ac Deum efficacius inclinet vt populo suo miseretur, pro quo hostiæ dedicat oblationem: hoc igitur est quod Deus à te vult in manibus deferri. Secundo vt instruas quo augmentum haurias gratiæ quod recipientibus. Sacramentum Communicat accedas oportet plenis manibus, id est præparatione meritorum: Sciendum etenim tibi est, quod Sacramentum operetur non solum: *Ex opere operato*, vt ait Theologus, id significans quod in reliquis Sacramentis, quod se operetur ex virtute passionis Christi: hoc enim est illud quod modo peractum est, & in eius virtute omnia virtutem habent causandi gratiam: *Ex opere operato*: sed etiam illam causat: *Ex opere operato* nã secundum tuæ dispositionis augmentum, cuiusque gradus, tibi in hoc Diuino Sacramento gra-

us communicabatur gratia: unde vt ad illam accedas Deoque te statim presentem illum receperis. Non apparebis vacuus in conspectu Domini Dei tui non aduenies vacuus manibus, nullaque premissa dispositione. Hæc omnia nos Deus docere intendit.

49
XI.
Vnde
Missa sua
habet
sacramentum.

Hic autem vt pateat quod Sacerdos potestatem quam habet, & efficaciam orationis sue obtinendi à Deo, in illa quam offert in Missa pro se totoque populo, non eam habeat ex eo quod per se potest, sed quod representat, & agit personam Christi, idcirco attollit manus vt omnes eas vacuas aspiciat: q. d. in eo quod offero in hoc sacrificio, & in eo quod per illud impetror, scitote me nihil adferre quod mihi sit proprium, sed in virtute Christi cuius refecto personam, illud Patri offero. Et hinc habemus quod adeo sit efficax, vt per illud consequatur quicquid ab illo efflagit: & quod principaliter in illo offero, nõ est quid meminerit enim ego aliquid ex me habeo, sed adiuu Christi diuinitus opulencus, nihil meum do Patri sed Christum illi offero. Proinde vt hæc duo nobis indicentur absoluit Sacerdos collectam dicens: *Per Dominum nostrum Iesum Christum: quod præcipuus mediator hominũ ad Patrem est Christus: ita testatur D. Paulus. Ipse est mediator Dei & hominum.* Si quid à Patre volumus impetrare hoc in nomine filij eius fieri oportet: hanc enim methodum & petendi & impetrandi à Patre Christus docuit. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Vt itaque tibi persuadeas efficaciam huius sacrificij, quod illi offero vt ab eo postulara pro cunctis impetrem, non oriri ex me illud offerente, sed ex persona Christi in me vestiti: idcirco manus attollo, vt si illas aspicias velut mihi proprias, tamen vacuas intuearis: tantum etenim sunt diuinitas ex eo quod in ipsis considerare potes, manus Christi: per hæc namque meumque ministerium ipse Christus Patri pro omnibus offertur. *Per ipsum offeramus hostiam laudis semper Deo.*

XII.
Vnde
manus
expandit
in modum
Crucis.

Vt autem pateat quod per Christum eius lingue nomine postulet, eius assumpsit figuram attollens brachia, hæc eleuatione Christum repletæ manus Crucifixum: quod notant D. Maximus Episcopus Taurinensis super illud Exodus: Quotiescumque manus orans Moyses pro populo eleuabat, auxiliũ à Deo obtinebat vt hic de hostibus triumpharet. *Cum leuaret Moyses manus, vincebat Israel.* Quia vero illa figura Moysi formam præferebat crucis quam Christus in illo exprimeret, eius orationes tantæ semper fuerunt effi-

vaciar, vt quilibet à Deo consequeretur. In Missa Sacerdos leuat manus in formam crucis, quia vero in ipsa Patri offertur & representatur filius eius unigenitus in cruce pro homine moriens: hinc in Missa quilibet à Deo consequitur: quia Patri velut in memoriam renocat patrum cum filio suo iunctum, quod moriendo in in natura humana pro genere humano, ipsi esset Patri satisfactus, & propter ipsum Pater cunctis annuere pro eius salute postulationibus: idcirco quotiescumque Sacerdotem conspicit in forma crucis Christi personam referentem, petita concedit: eo modo quo in tempestate & pluuuarum inundantia, quamprimum iris apparet caelestis, fœderis recordatur quod pepigit cum hominibus, vt seruetur illud in æternum inuolabile, quod aquis diluuij mundum iterato non sit deleturus; ita similiter acrum contemplatus caelestem Christum in persona Sacerdotis quasi crucifixum, fœderis recordatur quod cum Patre suo sanciuir quod illi concederet quicquid pro nobis postulare.

XIII.
Similiter
do.

Modus hic orandi Deo sumopere semper placuit ob representationem filij sui crucifixi. Quia vero hoc ita est, statuit Concilium Carthaginense tertium vt Sacerdos semper hoc obseruet Patrem rogans per filium, cuius orationem facta in eius nomine significat manuum Sacerdotis eleuatio. *Cum in Altari assistitur, semper ad Patrem dirigatur oratio, vt in filio seu per filium concludatur.* Vidit D. Ioan. Angelos offerentes Deo orationes: *Super Altare aureum quod est ante oculos Dei.* Altare hoc Christus est, aureum ob meritum eius excellentiam, semperque ante oculos Domini: nunquam etenim à Patris recedit dextra: *Not Patris loquens dextram.* Et quasi presentem illum Pater velut digito notat: *Hic est filius meus dilectus.* Cognouit igitur D. Ioan orationes Patri referentem apud Patrem plurimum valere, quia offerentur: *Super Altare aureum* in nomine crucifixi Christi, & quasi Christum illi anteponendo, vt xam, illi tanto Patrem mouerent efficacius. Ita similiter Sacerdos vt Patrem ad suas benignè inclinaret, manus eleuat, quasi hæc adione Patris oculis Christum obijceret, quatenus per ipsum eiusque merita cuius personam representat, postulata concedat.

XIV.
Ideo Sacerdos
hoc præcipitur.

Apoc. 8. 3.

XV.

Quocirca Sacerdos vt Deum efficacius moueat quatenus eius exaudiat orationes, suas eleuat manus, quasi illa actione Christum Patris obijciens oculis, quatenus per ipsum eiusque merita, cuius personam representat, concedat.

cedat eius postulationibus. Quinimo, si quid sapio, Propheta Rex hunc nos orandi docet modum, quo tanto securius id quod petimus, impetremus. *In nobis extollite manus vestras.* Supponit orationem nocturnam quietiorem esse & efficaciorum. *Media nocte surgebam ad confitendum tibi.* Sic alio loco loquitur, & quod illam hac hora exercens tranquillo plane spiritu perficeret, utque hæc intantum assequatur finem, elatis fiat manibus: *Extollite manus vestras*: quia hoc modo datur intelligi quidquid petimus à Patre, per Christum Dominum eiusque nomine postulari quem per formam crucis representat quam elevata exprimitur manus. Hunc orandi modum sibi familiarem habuerunt Sancti. Ita SS. Pater noster Dominicus & Seraphim ille terrefactis S. Franciscus expansis in modum crucis brachijs instabat orationi, quinimo hunc ut hereditarium suis reliquit filijs quem in multis suis obserantibus: cognitum enim erat S. istis Patriarchis efficaciam orationis per Christum cuius figuram representant hoc modo plurimum adiutari: in cuius representatione nobis exponitur qualiter ut sanctus huius Sacrificii sumus participes, necesse sit ut in nobis habeamus Christum, sitque Deus nobiscum per gratiam suam, ita ut ipsum in persona contempleretur Sacerdotis orantem pro nobis manibus expansis.

Ps. 132. 2.

XV. Modum hunc orandi Sancti frequentarunt.

§. 17. Quia populi dispositio conueniens Missæ Sacrificio, ea est ut in fide instructus accedat: ideo cantatur in illa Epistola & Euangelium ex quibus plenius instruitur

47 S. Sacramentum mysterium est quod nominatur mysterium fidei, cum inter cætera ut præclarus emineat, sicut apertè patet ex verbis Consecrationis Calicis. *Noni & Eterni testamenti, mysterium fidei.* Cum autem in Sacrificio Missæ Diuinum hoc offeramus Sacramentum, procul dubio præcipua dispositio populi concurrentis ad Missæ celebrationem, ea est ut veniat fide instructus. Quia vero hæc instructio velut dispositio perfecta sit per doctrinam Prophetarum & Apostolorum, quæ proponitur in Ecclesia per lectores Subdiaconos, illam tanquam ex proprio officio prælegentes: ideo Subdiaconus in Missa legit Epistolam, quæ communiur sumitur ex veteri testamento, vel ex e-

piistolis Canonice noui testamenti, quæ de causa nomen retinuit Epistolæ. Hugo de S. Victore, tradidit Papam Anacleum primo instituisse cantum in Ecclesia Epistolæ & Euangelij. Rex hinc Ecclesiam anno ab ortu Christi 100. quædam Epistolæ VValdensis sustinuit lectionem Epistolatum in Ecclesia esse multo vetustiorum, quandoquidem in eadem coæua sit Apostolorum temporibus: ut constat ex doctrina D. Dionysij, idemque confirmat D. Gregorius papa Clemens, & antequam Apostoli scripturas Epistolæ vel libros Canonicos legebantur libri Moysi, vel Prophetarum: & quam primum in lucem prodierunt Epistolæ Canonice Apostolorum, legi ceperunt, ut refert D. Hieronymus, & aperte colligitur ex eo quod ab Apostolorum temporibus legerentur in Ecclesia Epistolæ & Euangelia: quandoquidem eo tempore Diaconi essent illi ministerio dedicati, idemque prout Apost. Paulus. *Cum lecta fuerit apud vos Epistola Colossæ, hæc facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur.* Et alio loco videtur conuincere Theophilum scilicet ut legant Epistolam suam fidelibus Thessalonicensibus. *Ad iuro vos per Dominum, ut legatur Epistola hæc omnibus Sanctis fratribus.*

Et quæuis verum sit quod non constat ex locis præfatis hæc Epistolatum lectionem fieri in Missa: tamen efficax ratio sumitur argumentum probandi ritum quem hodie seruat Ecclesia in legendo sub Missa Epistolam, de quo loquitur Pontifex Damasus in Epistola ad D. Hier. dum ait: Epistola D. Pauli legatur in Domnica quando fideles omnes conueniunt ad iuro Missam: unde patet ab illis temporibus lectas fuisse Epistolam in Missa, & huic, in fallos substituitur D. Aug. Ambro. & alij plures S. Patres patetque clare ex Concilio primo Braccarensi. *Placuit ut in per Solemnium diuinum vigiliis vel Missis omnino in eisdem & non diuersas lectiones in Ecclesia legantur.* Itaque mos fuit antiquissimus in Ecclesia legendi Epistolam in Missa idque ante Euangelium quod ut enim ait D. Thom. *Instructio quæ fit per lectorem Prophetarum & Apostolorum quæ in Ecclesia legitur per lectores & Subdiaconos, est instructio fidelis populi dispositio.* Et quod tantum dispositio est, in executione ad perfectum præcedit.

Atque ut diximus Epistola in Missa eo fungitur officio quo D. Ioan. in vita Christi cuius hæc Epistola vetus quam D. Ioan. in se demonstrant legentem præcessit Euangelium sicut lex. Christum autem præcedendo præcurrit: & lex vetus fuit velut præcursum illius populi dispositio tendens ad perfectam fidei instructionem, quam haberet illi qui legere